

JOHN CHADWICK, *The Decipherment of Linear B*, Cambridge, University Press, 1959 [Second Impression], X + 147 pagini, în -8°.

După entuziasmul provocat de descifrarea scrierii lineare B de către Michael Ventris, s-au ridicat voci izolate, care să conteste orice validitate metodei urmate de descoperitor cît și rezultatelor. Detractorii lui Ventris îl acuză că el n-a expus în mod clar calea pe care a ajuns să stabilească valorile fonetice ale semnelor linearului B. În 1956 a murit Ventris într-un accident de automobil, încît n-a putut lua cunoștință de criticile aduse spre a răspunde. În aceste condiții, singura persoană capabilă și îndrituită să facă acest lucru în locul lui Ventris era colaboratorul lui intim, John Chadwick. În cartea de față, acesta din urmă a explicat în mod strălucit metoda de lucru a acestuia și calea pe care a ajuns la epocala sa descoperire.

Lucrarea pe care o recenzăm se împarte în 8 capitole, un apendice și un indice. În capitolul 1, intitulat *Michael Ventris*, Chadwick dă o scurtă biografie și ne prezintă personalitatea marelui dispărut. Dl. Chadwick aduce un pios omagiu tînărului savant răpit înainte de vreme de moarte și evocă figura omului și prietenului său Michael Ventris. Capitolul 2 tratează despre *Scrierile minoene*, iar în capitolul 3 intitulat *Speranțe și erori* se expun teoriile înaintașilor lui Ventris. Cele două capitole care urmează: 4. *Nașterea unei teorii* și 5. *Creșterea și dezuoltarea*, sînt cele mai importante și constituie un document istoric de primă importanță, pentru cunoașterea descifrării liniarului B cu fazele ei succesive (p. 40—80): mai întîi faza premergătoare colaborării cu Chadwick (iulie 1952) și apoi faza de colaborare, pînă la moartea lui Ventris. Capitolul 6 tratează despre *Descifrarea și criticii ei*. Capitolul 7: *Viața în Grecia miceniană* are remarcabile deducții cu privire la viața economică și politică în lumea miceniană. Ultimul capitol intitulat: *Privire înainte* face scurte considerațiuni despre ceea ce rămîne de realizat în viitor. Lucrul principal este descoperirea de noi texte pentru a face să progreseze descifrarea și să se ajungă la descifrarea altor scrieri, în primul rînd a linearului A.

Prin claritatea expunerii, cît și prin calitățile compunerii ei, lucrarea este o valoroasă contribuție la istoria descifrării linearului B și în același timp o excelentă inițiere în problema dezlegării inscripțiilor miceno-minoene.

(Aram M. Frenkian)

The Knossos Tablets. A revised transliteration of all the texts in Mycenaean Greek recoverable from Evans' excavations of 1900—1904 based on independent examination, by Emmett L. Bennett Jr., John Chadwick, Michael Ventris (ed.). Second edition with cor-

rections and additions by John Chadwick with the assistance of Fred W. Householder Jr. — University of London. Institute of Classical Studies. Bulletin Supplement No 7, 1959, VI + 137 pagini (la mașina de scris) și 2 planșe din care una mobilă.

Se știe că *Scripta Minoa II* în care John Myres editase textele în linear B găsite la Cnossos, după desenele rapid executate la timpul lor de Arthur Evans, fără a le mai confrunta cu tabletele originale, conțineau greșeli și nu mai corespundeau exigențelor științifice noi, puse prin descifrarea scrierii lineare B. Autorii ediției de față, după o confruntare amănunțită cu textele tabletelor conservate în cea mai mare parte la Muzeul din Iraklion în Creta, au publicat textele în transcriere cu caractere latine convenționale, luînd ca bază valorile semnelor stabilite de Ventris și urmașii lui, constituind un *Corpus* al tuturor inscripțiilor pe tablete în linear B cunoscute pînă azi și provenind de la Cnossos (aproape 4 000 la număr, din care multe de minimă întindere, consistînd în cite 1—3 semne). Este regretabil că nu s-a putut da, din cauza dificultăților materiale, o ediție conținînd și fotografiile precum și o reproducere în facsimil desenat a textelor, așa cum s-a făcut în *The Mycenae Tablets II* Philadelphia, 1958 și *The Olive Tablets of Pylos*, Salamanca, 1958. Dar aceste publicații au în jurul a 60 de texte fiecare, pe cînd colecția textelor din Cnossos are la 4 000 de numere.

Prima ediție a textelor din Cnossos de aceeași autori și în aceeași ediție este din 1956. Ediția a doua are mici completări și corectări, puține la număr. Cu ocazia ei a fost luat colaborator și Fred W. Householder Jr.

Cele două planșe identice, din care una se poate scoate din carte, fiind detașată, conțin pe o parte toate semnele silabarului, în ordinea dată la timpul lor de Bennett și cu valorile fonetice stabilite de Ventris și micile completări aduse ulterior de savanții cercetători. Semnele a căror valoare fonetică nu se cunoaște sau sînt discutabile primesc numărul de ordine de la Bennett. E de regretat că nu s-a dat numărul de ordine la toate semnele, chiar acolo unde se dă valoarea fonetică. Deși ordinea lui Bennett nu ni se pare ideală, întrucît însă ea a fost adoptată în mod aproape unanim, era bine ca cercetătorul să aibă toate elementele la îndemînă. Ultima coloană de pe recto, cît și întregul verso, sînt consacrate ideogramelor și abreviațiunilor (care fac funcție de ideograme). Și aci nu se dau numerele de ordine consacrate, decît acolo unde sensul ideogramel este necunoscut. Pe deasupra, acest tablou este necomplet, deși e suficient pentru textele din Cnossos. Desigur autorii au vrut ca totul să intre pe o foaie cartonată, ușor maniabilă. Dar dacă s-ar fi consacrat un carton pentru semne cu caracter fonetic și unul separat pentru ideograme, n-ar fi fost nici o nenorocire. Întrucît însă este raport bi-univoc între transcrierea latină a textelor și semnele din tablou cu notația lor, se poate pentru fiecare silabă sau ideogramă din text găsi în tablou semnul original din silabarul linearului B cu valoare fonetică sau de ideogramă care îi corespunde. Ceea ce este esențialul. Pînă la apariția unui *Corpus* al inscripțiilor din Cnossos, în reproducere fotografică, facsimil desenat și transcriere cu caractere latine, pe care autorii îl au în vedere ca o realizare în viitor, ediția de față va aduce reale servicii celor ce se ocupă cu descifrarea și interpretarea textelor în scriere lineară B.

(Aram M. Frenkian)

EMMETT L. BENNETT, JR., *The Olive Tablets of Pylos. Texts of Inscriptions Found, 1955. Suplementos a « Minos »*. Núm. 2, Seminario de Filología Clásica. Universidad de Salamanca, 1958, 75 pagini + 19 planșe, în -8°.

Cele 61 de texte publicate aci (din care vreo 20 de minimă întindere), constituie descoperirile făcute în 1955 și completează lucrarea *The Pylos Tablets. Texts of the Inscriptions Found, 1939—1954*, edited by Emmett L. Bennett, Jr., with a Foreword by Carl W. Blegen,